

Klára Pospíšilová, učo: 41386, Sdružená uměnovědná studia

Úvod do uměnovědných studií

Pojem: Funkce umění

TÉMA: UŽITÉ UMĚNÍ

CO JE TO UMĚNÍ

Umění je tak široký pojem, že podle mnoha odborníků nelze definovat. Definice vycházejí buď z vlastností uměleckých děl, z historie nebo jen tvrdí, že umění je to, co za ně společnost pokládá.

Je to součást lidské kultury. Od renesance se nejčastěji užívá v užším smyslu „krásné umění“, kde se klade důraz na tvořivost, originalitu, individualitu umělce a estetickou hodnotu. Estetika zkoumá lidské vnímání uměleckého nebo přírodního výtvaru a jejich působení na člověka, emoce, ocity a dojmy, které v jedinci vyvolávají.

CO JE TO UŽITÉ UMĚNÍ

Užité umění, jinak také aplikované, je termín, který označuje tvorbu výrobků a předmětů, které slouží k praktické potřebě, které jsou charakteristické nejen svoji praktičností, ale i estetickou hodnotou. Člověk je běžně využívá, patří k nim např. malovaný porcelán, nábytek nebo jiná vybava bytu, design časopisů a plakátu a podobně.

HISTORIE

Užité umění patří k nejstarším formám umění (pravěké nádoby, šperky apod.), k vyčlenění dochází v 19. století. S nahrazováním uměleckořemeslné práce sériovou výrobou často docházelo k úpadku kvality užitého umění, proti níž vystoupilo v 19. století hnutí Arts and Crafts, které se rozvinulo v Anglii, bylo zaměřeno na design, s cílem obnovit řemeslnou práci a bojovat proti průmyslové revoluci.

Myšlenky hnutí podporovala a později rozvíjela různá sdružení výtvarných umělců a uměleckých řemeslníků ve světě. Tyto snahy o zvýšení úrovně aplikovaného umění byly dovršeny zřízením institucí starajících se o jeho uchování a rozvoj - uměleckoprůmyslové školy a uměleckoprůmyslová muzea. V současnosti užité umění zahrnuje uměleckoprůmyslovou tvorbu.

ŠKOLY

Glasgow school of art

Glasgow school of art je mezinárodně uznávána jako jedna z předních vysokých škol pro kreativní vzdělání a výzkum ve výtvarném umění, designu a architektuře.

Škola byla založena v roce 1845, Charlesem Rennie Mackintoshem, jako jedna z prvních státních škol designu. Poskytuje vzdělání a výzkum v oblastech umění a designu.

Bauhaus

Jedna z nevýznamnějších avantgardních škol uměleckých řemesel, umění, designu a architektury. Chtěla vyrovnat složku uměleckou i řemeslnou. Vznikla v roce 1919 ve Výmaru sloučením

uměleckoprůmyslové školy s výmarskou akademií výtvarných umění a byla nazvána Bauhaus. Založil ji Walter Gropius, který byl také prvním ředitelem.

V roce 1924 se musela škola přestěhovat do Dessau kvůli tlaku zemské vlády ve Výmaru, ale nevydržela zde dlouho a kvůli stejným důvodům musela být roku 1932 přestěhovaná do Berlína. Kvůli nástupu nacistů musela být v 1933 rozpuštěna.

Význam této školy byl v učební metodě, která je v současnosti využívána na všech architektonických školách. Neexistovaly zde hranice mezi monumentálním a dekorativním uměním a tak vzniká racionální skulptura školy. Výuka byla zaměřená nejen na architekturu, ale i řemesla, typografii a komerční i průmyslový design a sochařství s malířstvím.

ČESKÉ UŽITÉ UMĚNÍ

Na užité umění mělo vliv období, ve kterém vznikalo a je pro něj typické. Jedná se převážně o nábytek, automobily, plakáty, obaly a nádoby.

Z ikon české designu jsem si vybrala pár pro mě nejzajímavějších děl.

Josef Gočár, skleník, 1912 – Gočár skleník navrhl pro svůj vlastní byt. Díky zpracování hran nábytku a skleněných ploch je jedním z nejčistších manifestů českého kubismu.

Ladislav Sutnar, čajový soubor, 1931 – je vyrobený z varného skla, působí velmi lehce a má zaoblené tvary.

Zdenek Rykr, obal čokoládové tyčinky Kofila, 1921 – velmi jednoduchý a efektní obal, který v téměř nezměněné podobě přežil až do dnešních dob.

Ladislav Sutnar, hračka mrož, kolem 1930 – hračka, která je vyrobená ze dřeva, má velmi příjemný tvar. Jejich prototypy se zachovaly a díky tomu se tyto hračky dočkaly reedice.

Zdeněk Kovář, Vladimír Popelář, František Kardaš, Tatra 603, 1956 – 1962 – šestimístná limuzína, velmi noblesní, má zaoblený tvar. V roce 1958 bylo toto auto předváděno na světové výstavě v Bruselu.

Miroslav Navrátil, plastová montovatelná židle, 1959 – dnes známá jako tramvajová sedačka. Ve své době velmi atraktivní díky funkčnosti a možnosti odmontování nožek.

TV Lotos, 1961 – 1964 – jeden z neúspěšnějších a tvarově nejčistších přístrojů Tesly Pardubice. Měl dálkový kabelový ovladač, který ale nepřepínal kanály.

Tramvaj T3, 1961 – 1976 – Velmi nadčasové tramvaje, které můžeme spatřit v ulicích měst ještě v dnešní době. Jako velmi dobrou složkou se objevuje umístění sedaček nad topné těleso.

Jaroslav Votruba, Obklady stěn stanice pražského metra Můstek, 1978 – jedná se o hliníkové obklady stěn, které neslouží jen jako originální orientační bod, ale také působí jako op-artové obrazy.

Nafukovací hračky, Libuše Niklová, 70. léta – hračky jsou velmi praktické a oblíbené u dětí až do dnešních dob.

Jiří Pelcl, lžička spermie Anežka, 1995 – porcelánová lžička je důkazem, že i obyčejná věc může vypadat zajímavě a vtipně.

Dan Piršič, váza filigrán, 2002 – jemný a křehkým dojmem působící váza, díky vyřezávanému dekoru inspirovanému českou krajkou.

Literatura:

Pi Joan, José. *Dějiny umění*. Odeon, Praha, 1983

Elektronické zdroje:

<http://www.czech100.com/?!lang=en&page=menu>

http://katolicka-kultura.sweb.cz/storm/co_je_umeni.html

http://cs.wikipedia.org/wiki/Um%C4%9Bn%C3%AD#Um.C4.9Bleck.C3.A9_p.C5.AFsoben.C3.AD

<http://www.odmaturuj.cz/umeni/uzite-umeni/>

<http://www.gsa.ac.uk/about-gsa/history-and-future/>

<http://referaty.superstudent.cz/materialy/bauhaus>